

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/114

Karar Sayısı : 2004/53

Karar Günü : 5.5.2004

Resmi Gazete tarih/sayı: 20.07.2004/25528

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Eceabat Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 17.2.2000 günlü, 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu'nun 6. maddesinin Anayasa'nın 10., 13. ve 38. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Millî park sınırları içindeki zeytinliğe bahçesine sönmemiş sigara atarak yangın çıkmasına neden olduğu iddiasıyla sanık hakkında açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu'nun itiraz konusu 6. maddesi şöyledir:

"Madde 6- Milli Park sınırları içinde;

a) Belirlenen yerlerden başka yerde geceleme, mevzuat gereği izin verilen yerler haricinde, halkı rencide edecek, rahatını ve huzurunu bozacak şekilde alenen alkollü içki içmek,

b) Belirlenen yerler dışında ateş yakmak veya izin verilen yerlerde yakılan ateşi söndürmeden mahallini terk etmek,

c) Sönmemiş sigara veya her türlü yakıcı madde atmak,

d) Milli Park sınırları içinde ve bu sınırlara dört kilometre mesafede anız veya benzeri bitki örtüsünü yakmak,

Yasaktır.

Birinci fıkranın; (a) bendinde belirlenen fiili işleyenler onaltı milyon lira hafif para cezası, (b) ve (c) bendlerinde belirtilen fiilleri işleyenler iki yıldan aşağı olmamak üzere hapis, yüzaltmış milyon liradan sekizyüz milyon liraya kadar ağır para cezası, (d) bendinde belirtilen fiilleri işleyenler dört yıldan aşağı olmamak üzere hapis, sekizyüz milyon liradan dört milyar sekizyüz milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Milli Park sınırları içinde tedbirsizlik ve dikkatsizlik ile orman yangınına sebebiyet verenler beş yıldan on yıla kadar hapis ve dört milyar sekizyüz milyon liradan sekiz milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Kasten orman yakanlar ise oniki yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis ve sekiz milyar liradan onaltı milyar liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

İkinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen suçların işlenmesi nedeniyle yanan orman alanı üç hektardan fazla olduğu takdirde verilecek cezalar bir kat artırılır. İkinci fıkradaki fiilden bir kişinin hayatınca tehlike hasıl olursa verilecek cezalar ayrıca dörtte bir oranında; ölüm meydana gelirse yarısı oranında artırılır. Üçüncü fıkradaki fiilden bir kişinin hayatınca tehlike hasıl olursa verilecek cezalar bir misli artırılır; ölüm meydana gelirse müebbet ağır hapis cezasına hükmedilir.

Terör amacı ile bir örgüte mensup kişi ve/veya kişilerce ormanları yakanlar yirmidört yıldan otuz yıla kadar ağır hapis, kırk milyar liradan seksen milyar liraya kadar ağır para cezasına mahkum edilir. Yanan orman alanı bir hektardan fazla olduğu veya bir şahsın hayatınca tehlike hasıl olduğu takdirde müebbet ağır hapis cezasına hükmedilir. Yangın sebebiyle ölüm meydana gelirse fiili işleyen veya işleyenlere ölüm cezası verilir. Terör amacı ile bu suçu işleyenler hakkındaki davalara 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun gereğince Devlet Güvenlik Mahkemelerince bakılır.

Milli Park sınırları içinde;

a) 6 ncı maddede sayılan fiiller dışında kalan ve 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu, 5.5.1937 tarihli ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 22.3.1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda yasaklanan fiillerin işlenmesi halinde cezalar iki misli artırılır.

b) 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 112, 113 ve 114 üncü maddelerine göre istenecek tazminat ve ağaçlandırma gideri bir misli artırılır.

İki, üç ve dördüncü fıkralarda gösterilen cezalar için 13.7.1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddeleri uygulanmaz."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 10., 13. ve 38. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 9.7.2002 günü yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 294 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları yasa ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddî olduğu kanısına varırlarsa o

hükümün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenilen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

4533 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde, sönmemiş sigara veya her türlü yakıcı madde atmak fiilleri dışında da bir kısım eylemler müeyyideye bağlanmıştır. Oysa bakılmakta olan dava milli park sınırları içinde sönmemiş sigara atmak suçuna ilişkindir.

Bu nedenle, Yasa'nın 6. maddesinin, birinci fıkrasının (c) bendi ile ikinci ve son fıkraları dışındaki kurallar, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin davada uygulayacağı kurallar olmadığından, bunlara ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine, aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile ikinci ve son fıkralarının esasının incelenmesine 9.7.2002 gününde oybirliği ile karar verildi.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, diğer yasalarda yangına dönüşmeyen eylem cezalandırılmadığı halde, itiraz konusu kuralla sönmemiş sigara veya her türlü yakıcı madde atmak eylemi müeyyideye bağlanarak Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'na özgü suç tipinin oluşturulduğu, bununla milli park sınırları içinde yaşayanlarla dışındakiler arasında eşitsizlik yaratıldığı, fiile aşırı ceza öngörüldüğü ve suçun oluşumunun idareye bırakıldığı, bu nedenlerle kuralın, Anayasa'nın 10., 13. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Yasa'nın 6. maddesinin, birinci fıkrasının itiraz konusu (c) bendinde, milli park sınırları içinde sönmemiş sigara veya her türlü yakıcı madde atmak eylemi yasaklanmış, ikinci fıkrasında bu fiilleri işleyenlerin iki yıldan aşağı olmamak üzere hapis, yüzaltmış milyon liradan sekizyüz milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılacakları, son fıkrasında da iki, üç ve dördüncü fıkralarda belirtilen cezalar için 13.7.1965 tarihli 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

Hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları

gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Yasakoyucu, itiraz konusu kuralla tarihin en büyük savaşlarından birine sahne olmuş ve savaşta ölen yüzbinlerce insanın anısını ulus ayırımı gözetmeden yaşatan bir bölge olan Gelibolu Millî Parkını korumak amacıyla özel bir düzenleme getirmiştir.

Bölgenin, tarihsel geçmişi, sert rüzgarlara açık konumu ve buna bağlı olarak korumada genel hükümlerin yetersiz kalması, daha önce büyük bir orman yangını geçirmiş olması tüm çevresiyle özel bir korumaya alınmasını gerekli kılmıştır. Bu özelliği nedeniyle Gelibolu Millî Parkından yararlananlarla bu bölge ile farklı özellikler taşıyan diğer bölgelerden yararlananların ayrı hukuksal kurallara tabi tutulmasında eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemez.

Öte yandan, Anayasa'nın "*Suç ve cezalara ilişkin esaslar*"ı düzenleyen 38. maddesinin birinci fıkrasında, "*Kimse, işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez*", üçüncü fıkrasında ise, "*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur*" denilmiştir.

Yasakoyucu, kuşkusuz Anayasa ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla kamu yararı, kamu düzeni gibi nedenleri gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağını ve bunlara verilecek cezanın türü ve miktarını saptayabileceği gibi kimi suçları işleyenlere verilen cezanın paraya veya tedbire çevrilmemesi veya cezanın ertelenmemesini öngörebilir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 10. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İstemin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 13. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

17.2.2000 günlü, 4533 sayılı "Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu"nun 6. maddesinin, birinci fıkrasının (c) bendi ile ikinci ve son fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 5.5.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU	Ertuğrul ERSOY

Esas Sayısı : 2002/114
Karar Sayısı : 2004/53

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Fazıl SAĞLAM

Üye

A. Necmi ÖZLER